

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Stanisław

Nazwisko: Kowalski

Miejsce urodzenia: Dobrzyniewo pow. Wilno

Data urodzenia: 01-02-1928

Imię ojca: Stanisław

Imię matki: Rozalia

Znany/a też jako: Roman Kakareko / Kakareka

Dodatkowe informacje:

Uzupełnienia/sprostowania:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Stanisław Kowalski pseud. "Jasny" w roku 1946 szeregowy żołnierz niepodległościowego Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW) na terenach powiatów Białystok, Bielsk Podlaski, Wysokie Mazowieckie i Siemiatycze, figuruje (wraz z kilkudziesięcioma innymi żołnierzami i współpracownikami NZW i antykomunistycznego zbrojnego podziemia) w aktach śledczych UB z WUBP w Białymstoku z lat 1945-1950. Akta te zawierają między innymi różne pisma i notatki UB oraz przede wszystkim protokoły przesłuchań i odpisy wyciągów z zeznań aresztowanych żołnierzy antykomunistycznego podziemia, w tym dwa protokoły przesłuchań Stanisława Kowalskiego - datowane 1-2.10.1946. Z zapisów w tych protokołach wynika, że Stanisław Kowalski, wówczas 18-letni, został zatrzymany przez KBW i UB dn. 1.10.1946 na kolonii wsi Długoleka gm. Krypno wraz z bronią (pistoletem "Parabellum"), a swoją działalność w partyzanckim oddziale NZW pod dowództwem "Sępa" rozpoczął w lutym 1946 na terenie gminy Trzcianne. Natomiast od dnia 17 marca 1946 Stanisław Kowalski pseud. "Jasny" służył w partyzanckim oddziale NZW pod dowództwem kpt. Romualda Rajsa pseud. "Bury".	IPN Bi 015/816 (826).	

Stanisław Kowalski występuje jako Roman Kakareko (wraz z kilkunastoma innymi żołnierzami i współpracownikami AK, Narodowego Zjednoczenia Wojskowego i antykomunistycznego zbrojnego podziemia) w aktach śledczych UB z WUBP w Białymstoku z lat 1944-1946. Te akta kontrolno-śledcze dot. sprawy karnej prowadzonej przeciwko aresztowanemu w kwietniu 1946 członkowi AK i NZW o nazwiskach: Czesław Witek pseud. "Zając" (syn Jana, ur. 08.05.1926), Arkadiusz Rzemieniecki pseud. "Dąb" (syn Jakuba, ur. 12.01.1910) i czterem innym. Stanisław Kowalski występuje między innymi w akcie oskarżenia ww. partyzantów - datowanym dn. 14 maja 1946. W tym akcie oskarżenia zapisano między innymi, że w dniu 30 marca 1946 uzbrojeni Czesław Witek, Eugeniusz Kudzielanko, Antoni Sokolowski i Roman Kakareko (tj. Stanisław Kowalski) brali udział w napadzie na Państwową Garbarnię nr 1 w Białymstoku i "w zaborze mienia" tej garbarni, w tym skór i pieniędzy na potrzeby ich "nielegalnej organizacji".

IPN Bi 07/375 (22/172).

Stanisław Kowalski "Jasny" występuje jako Roman Kakareko (wraz z kilkudziesięcioma innymi żołnierzami i współpracownikami AK i NSZ, a następnie Narodowego Zjednoczenia Wojskowego) w aktach śledczych UB z PUBP i WUBP w Białymstoku z lat 1945-1947. Te akta kontrolno-śledcze dot. sprawy karnej prowadzonej przeciwko kilku aresztowanym w październiku 1946 partyzantom NZW, w tym m.in. przeciwko Zenonowi Cylwik pseud. "Mietek" (synowi Antoniego, ur. 10.10.1923). Byli oni podejrzani m.in. o to, że od października 1945 do października 1946 należeli do NZW i brali udział w kilku napadach z bronią w rękę, w tym w napadzie na posterunek MO w Dobrzyniewie w sierpniu 1946 (w tym napadzie brał także udział Roman Kakareko, tj. Stanisław Kowalski). Stanisław Kowalski "Jasny" występuje także m.in. jako "starszy strzelec >Jasny<" w protokole przesłuchania Zenona Cylwika - datowanym 11 października 1946.

IPN Bi 07/477 (1224/III).

Stanisław Kowalski pseud. "Jasny" występuje (wraz z kilkuset innymi żołnierzami i współpracownikami niepodległościowego podziemia) w aktach administracyjnych UB z Wojewódzkiego UB w Białymstoku z roku 1946 zatytułowanych "Sprawozdania miesięczne Wydziału III WUBP w Białymstoku do Departamentu III MBP w Warszawie za 1946 r.". Stanisław Kowalski pseud. "Jasny" figuruje jako "zatrzymany członek bandy >Burego<" w meldunku dot. "operacji", tj. obławy grupy operacyjnej UB-KBW, skierowanej przeciw partyzantom NZW i WiN - przeprowadzonej w dniach 26 września - 1 października 1946 na terenie gminy Trzcianne (str. 212/215 ww. akt).

IPN Bi 045/754 (39/15).

Stanisław Kowalski pseud. "Jasny", syn Stanisława (vel Roman Kakareko) występuje w aktach Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z lat 1946-1949, w tym w aktach UB z WUBP w Białymstoku. Akta te dot. sprawy karnej prowadzonej przeciwko aresztowanym dowódcom partyzanckich oddziałów NZW na Podlasiu: kpt. Romualdowi Rajsowi pseud. "Bury" oraz jego zastępcy por. Kazimierzowi Chmielowskiemu pseud. "Rekin". Akta te zawierają m.in. protokoły przesłuchań ww. partyzanckich dowódców i ich podkomendnych, w których występuje także między innymi Stanisław Kowalski pseud. "Jasny". A także dwa protokoły przesłuchań 18-letniego wówczas Stanisława Kowalskiego (datowane 1-2.10.1946) oraz akt jego zgonu w celi aresztu PUBP w Białymstoku w dniu 9.10.1946 wieczorem.

IPN Bi 212/2997 t. 3 (Sr. 769/49).

Stanisław Kowalski syn Stanisława (vel Roman Kakareko) występuje w aktach UB z WUBP w Białymstoku z lat 1945-1947 zatytułowanych "Księga aresztowanych". Stanisław Kowalski figuruje w tym wykazie aresztowanych przez WUBP w Białymstoku pod numerem 415 - jako aresztowany w dniu "1 X 46 r." za to, że był "członkiem NZW". W ostatniej rubryce zapisano, że Stanisław Kowalski "popęłił samobójstwo w areszcie PUBP w Białymstoku w dniu 9 X 46 r."

IPN Bi 045/457 (22/172).

Stanisław Kowalski występuje jako Roman Kakareka i jako były "członek NSZ" (wraz z kilkuset innymi byłymi żołnierzami i współpracownikami Narodowej Organizacji Wojskowej, Narodowych Sił Zbrojnych i Narodowego Zjednoczenia Wojskowego zamieszkałych w latach 50. na terenie woj. białostockiego) w aktach Wydz. III KW MO w Białymstoku z lat 1959-1969 zatytułowanych "Teczka zagadnieniowa krypt. >P-14<" (nr rejestr. BK 63/59). Akta te były prowadzone przez SB z Wydz. III KW MO w Białymstoku w okresie od września 1959 do 13.11.1971 na byłych członków Narodowego Zjednoczenia Wojskowego i innych organizacji "podziemia endeckiego". Roman Kakareka figuruje m.in. w wykazie byłych członków NSZ i NZW zamieszczonym na str. 131 ww. akt.

IPN Bi 011/1/1-2 (76/IV).

Stanisław Kowalski pseud. "Jasny" występuje (wraz z kilkuset innymi żołnierzami i współpracownikami Narodowego Zjednoczenia Wojskowego i antykomunistycznego podziemia) w aktach Wydz. "C" KW MO w Białymstoku z lat 1980-1981 zatytułowanych "Kwestionariusze osobowe do [oddziału] >Burego<", tj. do "Charakterystyki nr 71". Ta charakterystyka (opracowana na podstawie akt UB z lat 40.) dot. partyzanckiej III Brygady Wileńskiej NZW - walczącej z komunistycznymi okupantami kraju w latach 1945-1947 na terenach powiatów Bielsk Podlaski, Hajnówka, Sokółów Podlaski i powiatów sąsiednich pod dowództwem kpt. Romualda Rajsa pseud. "Bury". Akta te obejmują przede wszystkim kwestionariusze osobowe żołnierzy NZW. W kwestionariuszu dot. Stanisława Kowalskiego pseud. "Jasny" zapisano między innymi, że ww. "w lutym 1946 r. przekroczył nielegalnie granicę Polski ze Związku Radzieckiego [uciekając ze swoich rodzinnych stron - z okolic wsi Dobrzyniewo pow. Wilno] i 15 marca 1946 r. wstąpił do bojówki PAS NZW dowodzonej przez >Burego< na terenie woj. białostockiego. Posiadał nielegalnie broń - automat PPsZ, pistolet >Parabellum< i granat. Brał udział w napadach terrorystyczno-rabunkowych. W oddziale >Burego< był do 1 X 1946 r. (...). Dnia 9.10.1946 r. powiesił się w celi aresztu PUBP w Białymstoku (...). W czasie przynależności do bojówki >Burego< posługiwał się fałszywym nazwiskiem Kakareko Roman. Był członkiem konnego zwiadu pod dowództwem >Szczygła< [tj. sierż. Antoniego Cyłwika pseud. >Szczygiel<]".

IPN Bi 019/31 (1/29).